

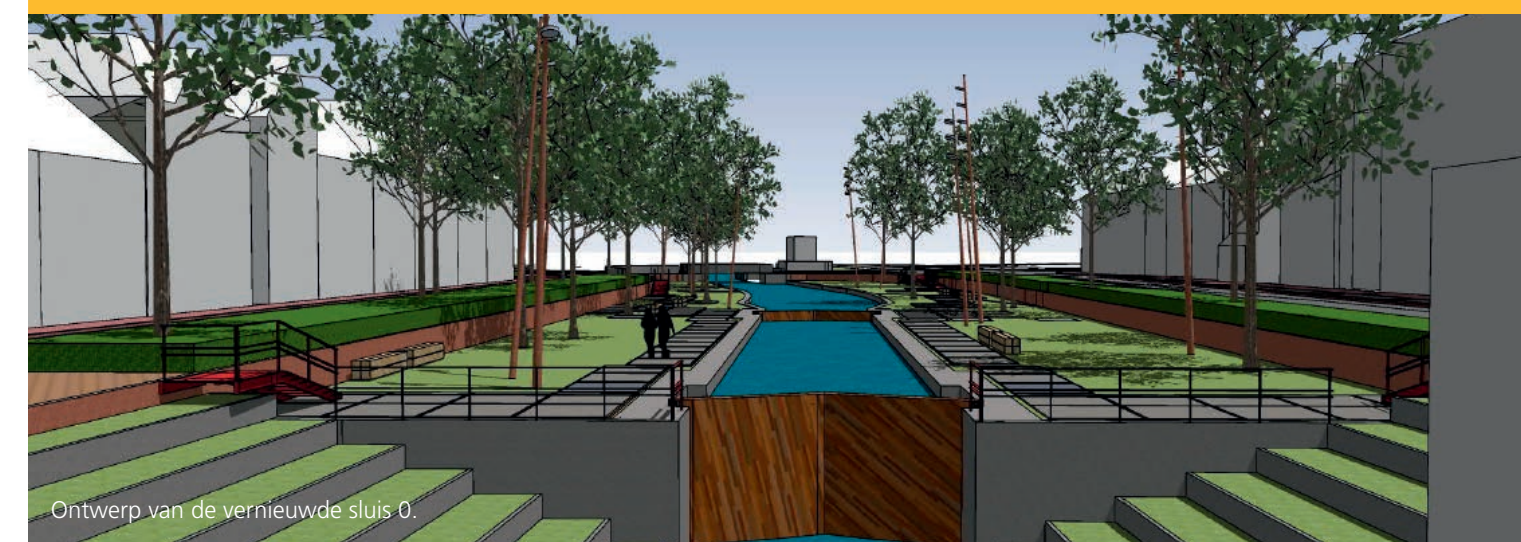

Wijkgericht

Nieuwsbrief Wijkgericht Werken Binnenstad, september 2019

De sluiswachter komt terug

Hoe een sprong voorwaarts ook een beetje het teruggrijpen naar de geschiedenis is: de herontwikkeling van Sluis 0 betekent de terugkeer van de sluiswachter. Die meteen ook parkwachter wordt.

Ontwerp van de vernieuwde Sluis 0.

Ivo Scheffers is in zijn nopjes. De projectmanager is dol op watersport, op geschiedenis en op 's-Hertogenbosch. En laat nou net hij de herontwikkeling van Sluis 0 mogen leiden. "Heb je acht pagina's beschikbaar?", vraagt hij aan het begin van het gesprek. Helaas. Dan maar de telegramstijlversie.

Pleziervaart

Met de aanleg en opening van het Maximakanaal rond de stad kreeg de Zuid-Willemsvaart in de binnenstad een nieuwe functie. Het kanaal is voor de pleziervaart en de oevers zijn er voor natuur en recreatie. De bruggen blijven bruggen, maar gaan niet langer open en dicht. Ivo: "Niet nodig, boten met masten tot 3,4 meter kunnen er onderdoor. En nee, dat is niet laag. In Friesland is een doorgang van slechts twee meter heel gewoon". Hij kan het weten, want zeilt er wel eens.

bij het Hinthamereinde en de Hekellaan wordt versmald, zodat er ruimte komt voor groen. "Dat is niet alleen gezellig voor mensen die er willen vertoeven, maar helpt ook tegen de zogeheten hittestress – in hete zomers zorgen bomen immers voor verkoeling", weet Ivo. "Dat groen vermindert ook de geluidsoverlast. Omdat er nu bijna geen groen is, weerkaatst het geluid in de vaart nogal eens luid tegen de woningen in de omgeving."

En zo komt er bij dit enorme project van alles samen. "De sluisen, geplaatst op een houten fundament, waren aan onderhoud toe. Dat mag ook wel na bijna 200 jaar. Verder wilden we de doorvaart aanpassen aan het veranderende gebruik, bij pleziervaart hoort een andere omgeving en een smallere doorgang."

31.000 liter

Wat dan weer meteen een nadeel heeft. Want in tijden van wateroverlast,

Vervolg op pagina 2.

Honderd geveltuinen

Honderd geveltuinen hebben de gemeente 's-Hertogenbosch en woningcorporatie Zayaz samen gefinancierd.

Afgelopen voorjaar werd subsidie beschikbaar gesteld voor mensen die tegen hun tuinloze gevel een piepklein tuintje willen maken. Het fleurt de woning en de straat op, zorgt voor een groenere en dus gezondere leefomgeving, maakt dat regenwater beter wegloopt en bevordert de aanwezigheid van vogels en andere kleine dieren. En o ja: een geveltuin houdt minder warmte vast dan tegels en beton.

De subsidie is inmiddels op en heeft gezorgd voor maar liefst honderd nieuwe geveltuintjes, waarvan een groot deel in de binnenstad.

De binnenstad zit vol met, soms relatief onbekende, prachtige plekjes en gebouwen. In de serie 'Pareltjes van de binnenstad' zoekt Wijkgericht ze op. Dit keer: een oorlogsmonument.

De pareltjes van de Binnenstad

75 jaar later

Op de dag dat 's-Hertogenbosch werd bevrijd, 25 oktober 1944, kwamen twee verkenners van de lokale scouting om het leven toen ze een geëvacueerde familie hielpen verhuizen.

Die 25e oktober was de laatste dag van een zes dagen durende strijd om de stad. De balans was triest: 144 doden, 75 Nederlandse vermisten en 270 vermisten aan Britse zijden. Er sneuvelden 274 Duitsers. Daarnaast raakten er 600 gewond en werden er 1600 krijgsgevangenen gemaakt. Er raakten tachtig Bosschenaren gewond en 118 kwamen om het leven.

Granaatscherven

Onder hen Harry Rovers, toen 22 jaar, en Jacques Verhees, 26 jaar. Ze woonden aan de Willem van Oranjelaan en werden gedood door granaatscherven toen ze hielpen bij een verhuizing. Omdat begraafplaats Orthen onbereikbaar was, werden de jongemannen begraven in het plant-

soen aan de Willem van Oranjelaan. Beeldhouwer Peter Roovers (1902-1993) maakte ter herinnering aan de dood van de Bosschenaren het monument 'Sint Joris en de Draak'. In 1949 werd het onthuld door de beeldhouwer en de pastoor. Dat gebeurde in stilte.

Verkennersplicht

Het plantsoen is er nog steeds, net als het monument. De namen en geboortedata van de slachtoffers is op een van de zijden van het beeld gegraveerd. Op de onderrand van de sokkel is deze tekst te lezen: "Zy vielen by het vervullen van hun verkennersplicht op 25 oktober 1944". 'Sint Joris en de draak' is een van de 27 oorlogsmonumenten die de gemeente rijk is. Daarvan staan er elf in de stadsdelen binnenstad en Vughterpoot, het verspreidingsgebied van deze nieuwsbrief.

Bronnen: erfgoedshertogenbosch.nl, Wikipedia

Informatie

Losliggende stoepetegels, een kapotte lantaarnpaal of vernielde speeltoestellen? Last van zwerfvuil, of groen dat nodig aan onderhoud toe is, enz.? Bel hiervoor het Schoon, Heel en Veilig (073) 615 55 55 voor zaken in de openbare ruimte. Zo werkt u mee aan een schone stad!

Kijk ook eens op www.s-hertogenbosch.nl. Hier is veel informatie te vinden over uw wijk. Hebt u vragen, neem dan contact op met wijkmanager Riekje Bosch, telefoonnummer (073) 615 56 57 of mail naar wijkgerichtwerken@s-hertogenbosch.nl. Riekje zit ook op Facebook: [wijkmanagerriekjebosch](https://www.facebook.com/wijkmanagerriekjebosch). Deze nieuwsbrief is een initiatief van de gemeente 's-Hertogenbosch.

www.wijkgerichtwerken.nl

Oplage: 8.050

In theater 1 over theater 2

Bib/wijkraad binnenstad houdt bij Theater Artemis, Predikheerenpoort 50, op 25 september haar openbare kwartaalbijeenkomst. In dat theater gaat het over het andere theater.

Eén van de ontwerpers presenteert die avond namens de gemeente de plannen voor het te vernieuwen Theater aan de Parade. Meer daarover op pagina 5: 'Theater: diep ademen en genieten'.

Parkwachter

Die man of vrouw wordt naar verwachting ook parkwachter. Want dat is nieuw: het water tussen de sluisdeuren

Gijse van Honk (links) en Huib van Olden in het café van het Theater aan de Parade.

Theater: diep ademen en genieten

Soms is er iemand van buiten nodig om te beseffen wat je in handen hebt. Tijdelijk directeur Gijse van Honk vindt het draagvlak voor het nieuwe theater in onze stad "zo opvallend groot". Een gesprek met de directeur en wethouder Huib van Olden.

Nog eens..? Groot draagvlak? Er is toch juist veel discussie over het nieuwe theater? Van Honk knikt. "Ja, over de locatie was discussie. Over het proces en het geld. Allemaal waar. Maar in vergelijking met andere plaatsen waar ik werkte is het draagvlak voor cultuur én voor het theater in 's-Hertogenbosch groot. Heus waar, ik heb het elders anders meegemaakt."

Ingrispnd

Het neemt niet weg dat er behoorlijk is en wordt gediscussieerd over de zogeheten vernieuwbouw. En dat er zorgen zijn over mogelijke overlast tijdens de bouw. Van Olden kan zich er van alles bij voorstellen. "En ik maak het niet mooier dan het is. Het is een ingrijpend project en dat leidt tot overlast." Binnenstadbewoners moeten een jaar of drie diep ademen en kunnen daarna genieten. Wat niet wegneemt dat binnen de klankbordgroep, waarin ook binnenstadbewoners zijn vertegenwoordigd, kritisch wordt gekeken of de overlast zoveel mogelijk wordt beperkt. En dat gebeurt. Zo wordt de bouwplaats zo klein mogelijk gehouden. En wordt bezien of bouwketen elders kunnen worden geplaatst.

Na Boulevard

Er is over de manier waarop de bouw gaat plaatsvinden en de maatregelen om overlast te beperken nog niet meer te melden. Want zo ver is het nog niet. Het voorlopig ontwerp is gereed en dat ontwerp heet niet voor niets zoals het heet. De selectie van de aannemer vindt in november plaats. Die maakt dan samen met het ontwerpteam het definitief ontwerp. Van Olden: "Pas als het definitief ontwerp er is, wordt zichtbaar hoe mooi het wordt. Dan kun je ook zien welke materialen we gaan gebruiken en zijn de sferen zichtbaar. De verbouw laat nog even op zich wachten. "We beginnen na festival Boulevard, dus augustus volgend jaar", aldus de wethouder. "Theater aan de Parade start het seizoen 2023/2024 in het nieuwe gebouw. Inderdaad, na deze collegeperiode. Of ik dat jammer vind? Welnee. Het is hooguit jammer dat het allemaal zo lang duurt. Maar eigenlijk is dat niet zo verwonderlijk – wie iets wil doen in de binnenstad, weet dat zo ongeveer heel de wereld kritisch meekijkt. Niks mis mee trouwens."

Samenwerking

Van Honk verheugt zich stiekem een beetje op de verbouwingsperiode. "We moeten dan voorstellingen uitwijken naar andere locaties. Ik hoop dat er daardoor nieuwe samenwerkingsverbanden ontstaan en de bestaande relaties versterken. En dat we die daarna behouden." Waarmee het gesprek komt op de visie van de interim-directeur op de functie van schouwburg in deze tijd. Dat ze meer moeten doen dan aangeboden producties inkopen, dat ze cultuurhuizen moeten worden en dat het dus vanzelfsprekend is dat er wordt samengewerkt met andere instellingen op dat gebied. "Overdag moeten de gordijnen van theaters vaker open. Ook dan kan er hier veel gebeuren en dat hoeven niet altijd de producties te zijn die door theatermakers worden aangeboden." Van Olden: "Het zou mooi zijn als de drempels worden verlaagd. Dat mensen ook overdag hier binnenwandelen. Omdat er ook dan allerlei mooie of leuke dingen te doen zijn."

Vervolg van pagina 1.

is er juist behoefte aan ruimte. In zo'n geval komt er wel 31.000 liter per seconde binnen. "Er komen daarom aan beide zijden van de vaart extra spui-

vaarten. Die ziet niemand, ze komen ondergronds te liggen." Ivo laat graag weten dat al het moois niet alleen te danken is aan de gemeente. Waterschap Aa en Maas betaalt mee.

Vanwaar die nul?

Waarom heet Sluis 0 Sluis 0? De schuldlige is koning Willem I, bedenker van de Zuid-Willemsvaart en van de route door de binnenstad van 's-Hertogenbosch. Die binnenstad was begin 19e eeuw formeel nog een vesting en die werd in geval van nood beschermd door het gebied buiten de stadswallen onder water te zetten. En dus moest er bij de ingang van de vesting een zogeheten keersluis komen. Die conclusie werd getrokken, toen de andere sluisen al waren genummerd. Toen de ontwerpers van het kanaal daarachter kwamen, had Rijkswaterstraat de sluisen in het hele traject al genummerd. En zo werd die extra sluis Sluis 0.

Ivo Scheffers bij Sluis 0.

Ongenode gasten en Jeroen Bosch Tuin

Tom l'Stelle exposeert tot en met de herfstvakantie in de Jeroen Bosch Tuin.

Ze zijn goed verstoppt, de sculpturen van l'Stelle. Fotograaf Maikel Samuels belde vanuit de tuin naar de redactie. "Waar zijn die dingen?" De bezoeker vindt de fantasiefiguren dan ook vooral boven ooghoogte, in de bomen in de tuin.

Hoogmoed en val

Toeschouwers van de Bosch Parade kennen het werk van l'Stelle al. Daar was op een drijvend eiland in de Dommel de installatie 'Hoogmoed en val' te zien. De beelden zijn onder de naam 'Ongenode gasten' nu te zien in de Jeroen Bosch Tuin. De sculpturen van l'Stelle zijn illustratief voor wat hij doorgaans maakt: fabelachtige karakters, die het vooral goed doen in de openbare ruimte. Zelf noemt hij het "luchtige kunstobjecten" met "een hoog aaibaarheidsgehalte, toegankelijk voor iedereen". De tentoonstelling is georganiseerd door 'Vereniging Vrienden van de Jeroen Bosch Tuin' en Stichting Bosch Parade. De vereniging is opgericht om de tuin te onderhouden en te verfraaien, de Bosch Parade is een kunstmanifestatie op het water, geïnspireerd op de schilderijen van

Jeroen Bosch. Het is de vijfde keer dat beide organisaties samen de expositie in de tuin organiseren.

De tuin is bereikbaar via de straten 'In den boerenmouw' en Louwsche Poort en is open van 8.00 tot 19.00 uur.

Evenementenbeleid op de schop

Het evenementenbeleid gaat op de schop. Meer focus op kwaliteit en minder op kwantiteit is het devies van het College. Een kijkje achter de schermen bij de evenementenambtenaren.

Jan van den Broek weet wat stress is. Hij is van het Bureau Evenementen, Marktzaken en Standplaatsen en weet dat evenementen nogal eens tot onverwachte situaties leiden. "Valwinden, hevige regenbuien of grote groepen beschonken bezoekers die na afloop voor overlast zorgen, ze zorgen voor onverwacht werk voor de organisatoren en de gemeente."

Intake

Jan kent veel collega's bij de gemeente. Want bij evenementen lijkt zowat de hele ambtelijke organisatie betrokken. Daarom kwam Dave de Lang in dienst als evenementencoördinator. Bij hem komen alle lijntjes samen. Niet alleen binnen de gemeente, ook de organisatoren van evenementen schuiven nogal eens bij hem aan.

"Ik voer veel van de intakegesprekken, waarbij we de aanvraag voor een vergunning bespreken", vertelt hij. En daar komt nogal wat bij kijken: is alles conform de wet- en regelgeving, is of wordt de communicatie met de omgeving goed geregeld, is er een verkeersplan? Alleen zo'n verkeersplan is al een enorm karwei. Dave: "Is de bereikbaarheid gegarandeerd, ook voor bijvoorbeeld taxi's en mindervaliden? Zijn de routes voor slechtzienden nog open?"

Over klachten

Klachten van omwonenden met betrekking tot evenementen gaan vooral over geluidsoverlast. De gemeente probeert overlast en onveiligheid te voorkomen door vooraf eisen te stellen, voor het evenement een zogeheten schouw te houden en ook tijdens het evenement controles uit te voeren. Die controles leiden nogal eens tot maatregelen. Tot het alsnog verbieden van een evenement komt het zelden tot nooit. Gelukkig schikken de organisatoren van evenementen zich doorgaans in de opgelegde maatregelen. Bij een nieuwe controle blijkt dan dat alles alsnog tiptop in orde is. De rechtmatigheid van klachten over geluid kunnen snel worden vastgesteld door metingen uit te voeren. Dat doet de gemeente steekproefsgewijs trouwens ook als er geen klachten zijn.

Kunnen fietsers hun rijwielen netjes kwijt?"

Kalender

En dan spreekt Dave alleen nog maar de mensen die op de evenementenkalender komen. Die kalender wordt elk najaar vastgesteld. Wie daar opstaat mag een vergunning aanvragen, waarbij succes dus niet is verzekerd. Overigens wordt die gemeentelijke

kalender niet gemaakt op basis van willekeur. Evenementenmanager Manon van der Ven: "Daar gaan afwegingen aan vooraf over beschikbare data, locaties en gewenste spreiding."

"De gemeente heeft bij het geven van vergunningen te maken met strikte landelijke wet- en regelgeving, bijvoorbeeld op het gebied van brandveilig-

Het Koningsdagdilemma

Mag papa vanachter de kraam van dochterlief spullen verkopen? Zomaar een dilemma waar de evenementenmensen van de gemeente mee worden geconfronteerd.

Jan van den Broek is van Evenementen, Marktzaken en Standplaatsen en daarom betrokken bij Koningsdag. Op die dag verkopen kinderen vanachter kramen of op dekentjes eigen speelgoed en andere dingen. Het is nadrukkelijk de bedoeling dat het een kindermarkt is, volwassenen hebben er als verkopers niets te zoeken. "Maar als dochter even naar de wc moet of zelf even rond wil lopen, wil papa de honneurs wel even waarnemen. Moet je daartegen optreden? Niet? En als papa er na een uur nog staat? Als blijkt dat er helemaal geen dochter is en dat een volwassene aan het bijverdienen is?" En nog eens wat: "Er zijn volwassenen die dolgraag hun spullen willen verkopen en geen toestemming krijgen. Want het is een kindermarkt. En die zien dan dat nota bene voor hun deur een andere volwassene de hele dag zijn zolder aan het verkopen is. Je begrijpt: dat leidt tot onbegrip." Het is een voorbeeld van waar de ambtenaren van de gemeente zoal mee te maken krijgen.

heid. Je mag een oliebollenkraam niet meer op slechts paar meter afstand van de gevel van een gebouw plaatsen, om eens wat te noemen. Of je hanteert een forse afstand of je zet er een brandwerende wand tussen." Een andere reden van de toegenomen strengheid: leefbaarheid. Dave: "De discussie over de groei van het aantal evenementen woedt in heel Nederland en is dan ook niet typisch voor deze stad".

Crowd control

Jan vertelt dat de grootste mensenmassa's in de binnenstad zijn te vinden op 11-11, tijdens carnaval en Koningsdag. Eigentijdse technologische snuffes maken crowd control mogelijk. "Dankzij camera's weten we wanneer het ergens vastloopt. We kunnen de stroom mensen dan omleiden, een straat afsluiten, geluidsversterking uitschakelen of zelfs cafés sluiten."

Binnenstadbewoners kennen de overlast. Ze weten dat het wonen in het stadshart consequenties heeft. Dat ze hun woongebied moeten delen met ondernemers, winkelend publiek, dagjesmensen en met organisatoren en bezoekers van evenementen – aan dat begrip zijn echter grenzen en dus zoekt de gemeente naar de juiste balans. De binnenstad moet bruisen en moet een woongebied zijn. Manon heeft er begrip voor dat bewoners zo nu en dan kritisch zijn. "Juist daarom wil het College dat de nadruk minder komt te liggen op kwantiteit. Minder op veel evenementen en veel bezoekers. In plaats daarvan wordt gekoerst op kwaliteit. Op evenementen die bijdragen aan wat de stad wil uitstralen. Die bijdragen aan de reputatie van 's-Hertogenbosch als cultuurstad, als dastad en als bourgondische stad."

Overigens zijn dit allemaal nog slechts voorstellen. De gemeenteraad heeft het laatste woord en die moet zich er nog over uitspreken. En ook de bewoners komen nog aan de beurt. Voor hen komt er dit najaar een bijeenkomst.

'Mooie open Parade'

Voorzitter José Schoormans van Blb/wijkraad binnenstad is blij met de aandacht voor evenementen. De organisatie van binnenstadbewoners wijst met nadruk op de functie die de Parade op dit gebied heeft. "Bij het Winterparadijs is de Parade open en kunnen mensen van alle kanten over het plein lopen. Veel andere evenementen hebben echter een gesloten karakter. Daar zijn we minder blij mee."

Jazz in Duketown is een van de grote evenementen in de binnenstad.